

Troškovi radne snage

Samaržija, Dubravka

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **The University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić / Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:129:247379>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-28**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository of the University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić - The aim of Digital Repository is to collect and publish diploma works, dissertations, scientific and professional publications](#)

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić

Preddiplomski stručni studij
Poslovna ekonomija i financije

DUBRAVKA SAMARŽIJA

TROŠKOVI RADNE SNAGE

STRUČNI ZAVRŠNI RAD

Zaprešić, 2019. godine

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić

Preddiplomski stručni studij
Poslovna ekonomija i financije

STRUČNI ZAVRŠNI RAD

TROŠKOVI RADNE SNAGE

Mentor:
Zlatko Rešetar, univ.spec.oec.,v.pred.

Naziv kolegija:
EKONOMIKA TROŠKOVA

Studentica:
Dubravka Samaržija

JMBAG studenta:
03470007423875

SADRŽAJ

SAŽETAK	1
SUMMARY	2
1. UVOD	3
2. TROŠKOVI RADA	4
2.1. Bruto plaće / zarade	5
2.2. Jaz u plaćama spolova	5
2.3. Neto zarada i porezno opterećenje	6
2.4. Komponente troškova rada.....	8
3. BRUTO PLAĆE / ZARADE	10
3.1. Srednja zarada	10
3.2. Zaposlenici s niskim plaćama.....	11
3.3. Jaz u plaćama među spolovima	12
3.4. Neto zarada.....	13
3.5. Porezni klin.....	13
4. MJERENJE I OBRAČUN TROŠKOVA RADA	15
4.1. Mjerenje troškova rada	15
4.2. Obračun troškova rada.....	18
4.3. Prosječne neto mjesečne plaće u proizvodnji	22
5. GOSPODARSKA AKTIVNOST, ZAPOSLENOST I PLAĆE U HRVATSKOJ	23
5.1. Gospodarska aktivnost, zaposlenost i plaće u Hrvatskoj od početka krize	24
5.2. Utjecaj promjena u ekonomskom okruženju na aktivnosti poduzeća i tržište rada	25
5.3. Obračun poreznog opterećenja rada	27
5.4. Analiza poreznog opterećenja	29
5.5. Ukupno porezno opterećenje plaća	30
5.6. Struktura poreznog opterećenja.....	31
5.7. Prosječna porezna stopa	31
5.8. Granična porezna stopa	32
5.9. Usporedba sa zemljama OECD-a	33
6. ZAKLJUČAK	34
IZJAVA	35
POPIS LITRATURE	36
POPIS SLIKA, TABLICA I GRAFIKONA	38
ŽIVOTOPIS	Error! Bookmark not defined.

SAŽETAK

S gledišta računovodstvenih evidencija troškova rada poduzeća svrstavamo ih u dvije skupine: proizvodna i uslužna poduzeća. Troškovi rada obuhvaćaju naknade zaposlenika (uključujući plaće u novcu i naravi, doprinose socijalnog osiguranja poslodavaca), troškove stručnog osposobljavanja i druge izdatke (poput troškova zapošljavanja, troškova radne odjeće i poreza na rad koji se smatraju troškovima rada umanjnim za bilo koji iznos primljene subvencije). Bruto zarada obuhvaća novčanu naknadu koju isplaćuje izravno poslodavac, prije odbitka poreza i doprinosa za socijalno osiguranje koji plaćaju plaće i zadržavaju ih poslodavci. Neto zarada se izvodi iz bruto zarade i predstavlja dio naknade koju zaposlenici zapravo mogu zadržati trošiti ili uštediti. U usporedbi s bruto primanjima, neto plaća ne uključuje doprinose za socijalno osiguranje i poreze, ali uključuje obiteljske dodatke. Troškovi rada važan su aspekt ukupnih troškova poslovanja svih poduzeća. Obračun troškova rada, tj. obračun plaća, povezan je s ugovornim odnosom radnika i poduzeća, a razlika između troškova poslodavca i iznosa koji radnik prima kao svoju neto plaću ovisi o zakonodavstvu svake države. Mjerenje i način evidentiranja troškova rada ovisi, s jedne strane, o zakonskim obvezama poduzeća u vezi s financijskim izvještavanjem, a s druge strane, o internim potrebama poduzeća u vezi s izvještavanjem o troškovima.

Ključne riječi: **troškovi rada, bruto plaća, neto plaća, računovodstvene evidencije, izvještavanje o troškovima.**

SUMMARY

From the point of view of accounting records of labor costs of enterprises, we classify them into two groups: production and service companies. Labor costs include employee benefits (including salaries in cash and in kind, employers' social security contributions), vocational training costs and other expenses (such as employment costs, workwear costs and labor taxes considered labor costs less any amount of subsidy received) . Gross earnings include cash payable directly by the employer, before deducting taxes and social security contributions paid and retained by employers. Net earnings are derived from gross earnings and are part of the compensation that employees can actually keep spending or saving. Compared to gross income, net salary does not include social security contributions and taxes, but includes family allowances. Labor costs are an important aspect of the overall operating costs of all businesses. The calculation of labor costs, ie the calculation of wages, is related to the contractual relationship between workers and enterprises, and the difference between the costs of the employer and the amount received by the worker as his net salary depends on the legislation of each state. The measurement and method of recording labor costs depends, on the one hand, on the statutory obligations of the enterprise in relation to financial reporting, and on the other hand, on the internal needs of the enterprise in relation to cost reporting.

Keywords: labor costs, gross salary, net salary, accounting records, cost reporting.

1. UVOD

Svi zaposlenici imaju pravo na mjesečnu naknadu odnosno plaću. Plaće se u knjigovodstvenim knjigama evidentiraju u bruto iznosu dok zaposlenik prima neto plaću. Troškovi rada čine značajan dio ukupnih troškova svakog poduzeća. S gledišta računovodstvenih evidencija troškova rada poduzeća svrstavamo ih u dvije skupine: proizvodna i uslužna poduzeća. Za proizvodna poduzeća troškovi rada važan su element u strukturi cijena proizvoda. Na informacije potrebne donositeljima odluka za upravljanje poduzećem uvelike utječu troškovi rada, pa ih je potrebno mjeriti, obračunavati i evidentirati u skladu s propisima, zakonima i pravilnicima. Troškovi rada u Hrvatskoj smanjili su se na 97,20 indeksnih bodova u drugom tromjesečju 2019. godine sa 97,50 indeksnih bodova u prvom kvartalu 2019. Troškovi rada u Hrvatskoj u prosjeku su bili 89,78 indeksnih bodova od 2000. do 2019. godine, dostižući maksimalno 104,20 indeksnih bodova prvom tromjesečju 2011. i rekordno niskih 70,50 indeksnih bodova u trećem tromjesečju 2001. godine. Cilj rada je pojmovno odrediti troškove rada, objasniti ključne odrednice bruto plaća odnosno zarada, prikazati način mjerenja i obračuna troškova rada te prikazati gospodarsku aktivnost, stopu zaposlenosti i plaće u Hrvatskoj i usporediti navedene parametre sa zemljama OECD-a.

2. TROŠKOVI RADA

Troškovi u novčanim jedinicama predstavljaju iznos novca ili druge imovine koja je utrošena, pružene usluge ili obveze nastale u zamjenu za robu ili usluge koje su primljene ili koje treba primiti. Troškovi predstavljaju financijsko izvješće o vrijednosti ukupne količine proizvodnih faktora potrebnih za proizvodnju proizvoda ili usluge. Sirovine, rad i kapital koji se troše u procesu proizvodnje prenose dio ili cijelu svoju vrijednost na proizvod i tako postaju dio cijene proizvedenih proizvoda.¹ Za obavljanje svake gospodarske djelatnosti nužno je trošenje tri primarnafaktora radnoga procesa: rada, predmeta rada i sredstava za rad. Trošenje navedenih elemenata moguće je iskazati u naturalnim ili novčanim pokazateljima.²

Troškovi rada obuhvaćaju naknade zaposlenika (uključujući plaće u novcu i naravi, doprinose socijalnog osiguranja poslodavaca), troškove stručnog osposobljavanja i druge izdatke (poput troškova zapošljavanja, troškova radne odjeće i poreza na rad koji se smatraju troškovima rada umanjnim za bilo koji iznos primljene subvencije). Ove komponente troškova rada i njihovi elementi definirani su Uredbom 1737/2005 od 21. listopada 2005.³

Statistika troškova rada predstavlja hijerarhijski sustav višegodišnje, godišnje i tromjesečne statistike, namijenjen pružanju sveobuhvatne i detaljne slike o razini, strukturi i kratkoročnom razvoju troškova rada u različitim sektorima gospodarske aktivnosti u državama članicama EU i nekim državama nečlanicama. Sve se statistike temelje na harmoniziranoj definiciji troškova rada. Razine troškova rada temelje se na posljednjem istraživanju troškova rada i ekstrapolaciji na temelju tromjesečnog indeksa troškova rada. Anketa o trošku rada četverogodišnja je anketa koja prikuplja razine troškova rada na vrlo detaljnoj razini.⁴

U svrhu ekstrapoliranja s indeksom troškova rada, podaci se koriste samo na agregiranoj razini. Tromjesečni indeks troškova rada (Euroindicator) mjeri troškovne pritiske koji proizlaze iz faktora proizvodnje rada. Podaci obuhvaćeni prikupljanjem indeksa troškova rada odnose se na ukupne prosječne troškove rada po satu i na dvije kategorije troškova rada: plaće; doprinosi za socijalno osiguranje poslodavaca uvećani za poreze umanjene za subvencije koje je poslodavac primio. Podaci su dostupni za europske agregate (EU i Europodručje) i države članice EU-a za skup koji pokriva industriju, građevinarstvo i usluge

¹Grižinić M. (2016.) Obračun i analiza proizvodnih troškova društva Cimosd.o.o Buzet. Dostupno na: https://grzinic_melisa_unipu_2016_zavrs_sveuc.pdf (15.9.2019.)

²Loc. cit.

³Ec.europa.eu (2019) Wagesandlabourcosts. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Wages_and_labour_costs (15.9.2019.)

⁴Loc. cit.

(osim javne uprave, obrane, obveznog socijalnog osiguranja) kako su obuhvaćeni NACE Rev. 2 odjeljcima B do N i P do S (podaci su razdvojeni i po ekonomskim aktivnostima), u radnom danu i desezoniranom obliku.⁵

2.1.Bruto plaće / zarade

Glavne definicije bruto plaće /zarade date su u Uredbi 1738/2005 od 21. listopada 2005. Podaci potječu iz četverogodišnje strukture istraživanja o primanjima (SES) čiji posljednji rezultati datiraju iz listopada 2014.⁶

Bruto zarada obuhvaća novčanu naknadu koju isplaćuje izravno poslodavac, prije odbitka poreza i doprinosa za socijalno osiguranje koji plaćaju plaće i zadržavaju ih poslodavci. Uključeni su svi bonusi, bez obzira na to jesu li redovito isplaćeni ili nisu (poput plaće u 13. ili 14. mjesecu, bonusa za godišnji odmor, podjele dobiti, dodataka za nekoristeni dopust, povremene provizije i tako dalje).⁷

Podaci o srednjoj plaći temelje se na bruto plaći po satu svih zaposlenih (puno radno vrijeme i honorarno, ali isključujući naučnike) koji rade u poduzećima s deset ili više zaposlenih i u svim sektorima gospodarstva osim poljoprivrede, ribarstva, javne uprave, privatne kućanstva i izvanteritorijalne organizacije. Srednja zarada izračunava se tako da polovina stanovništva zarađuje manje od medijane, a druga polovica više.⁸

2.2.Jaz u plaćama spolova

Jaz u plaćama po spolu, u svom neprilagođenom obliku, definira se kao razlika između prosječne bruto zarade po satu zaposlenika plaćenih muškaraca i zaposlenika plaćenih žena, izražene u postotku prosječne bruto zarade zaposlenih po satu. Metodologija za sastavljanje ovog pokazatelja mjeri se na podacima prikupljenim iz strukture anketa o primanjima (SES), koja se revidira svake četiri godine kada postanu dostupni novi podaci iz strukture ankete o primanjima.⁹

Prema korištenoj metodologiji, pokazatelj koji se odnosi na neprilagođeni jaz u plaćama prema spolu pokriva sve zaposlenike (nema ograničenja za dob i radne sate) poduzeća (s najmanje 10 zaposlenih) u industriji, građevinarstvu i uslugama. Neke zemlje također pružaju

⁵Loc. cit.

⁶Loc. cit.

⁷Loc. cit.

⁸Loc. cit.

⁹Loc. cit.

informacije za NACE Rev. 2. (javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje), iako to nije obvezno. Informacije su dostupne i analizom između javnog i privatnog sektora, prema radnom vremenu (puno ili skraćeno radno vrijeme) i na temelju dobi zaposlenika.¹⁰

2.3. Neto zarada i porezno opterećenje

Neto zarada se izvodi iz bruto zarade i predstavlja dio naknade koju zaposlenici zapravo mogu zadržati trošiti ili uštedjeti. U usporedbi s bruto primanjima, neto plaća ne uključuje doprinose za socijalno osiguranje i poreze, ali uključuje obiteljske dodatke.¹¹

Pokazatelji poreznih stopa (porezni klin na troškove radne snage, zamka nezaposlenosti i zamka niskih plaća) imaju za cilj nadzirati radnu atraktivnost. Porezni klin na troškove rada definira se kao porez na dohodak na bruto plaću plus doprinos za socijalno osiguranje zaposlenika i poslodavca, izražen kao postotak ukupnih troškova rada. Ovaj se pokazatelj sastavlja za samce bez djece koji zarađuju 67% prosječne zarade radnika u poslovnom gospodarstvu.

Zamka za nezaposlenost mjeri udio bruto zarade koja se „oporezuje“ većim poreznim i socijalnim doprinosima te povlačenjem nezaposlenosti i drugim naknadama kada nezaposlena osoba prijeđe na posao; definira se kao razlika između bruto primanja i povećanja neto prihoda pri prelasku s nezaposlenosti na zaposlenost, izraženog u postotku bruto zarade. Ovaj se pokazatelj sastavlja za samohrane osobe bez djece koje zarađuju 67% prosječne zarade radnika u poslovnom gospodarstvu (NACE Rev. 2 odjeljci B do N).¹²

Zamka za niske plaće mjeri udio (u postocima) bruto zarade koja se „oporezuje“ kombiniranim učincima poreza na dohodak, doprinosa za socijalno osiguranje i bilo kakvog povlačenja naknada kada se bruto dohodak poveća s 33% na 67% prosječne zarade radnika u poslovnom gospodarstvu (NACE Rev. 2 odjeljci B do N). Ovaj se pokazatelj sastavlja za samce bez djece.

¹⁰Loc. cit.

¹¹Gulin, D., Spajić, F., Spremić, I., Tadijančević, S., Vasiček, V., Žager, K., Žager, L. (2006) Računovodstvo, Sveučilišna tiskara d.o.o., Zagreb., str. 86.

¹²Ec.europa.eu (2019) Wagesandlabourcosts. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Wages_and_labour_costs (15.9.2019.)

Struktura i razvoj troškova rada i zarade važne su karakteristike svakog tržišta rada, odražavajući ponudu radne snage od strane pojedinaca i potražnju radne snage od strane poduzeća.¹³

EU nastoji promovirati jednake mogućnosti koje podrazumijevaju progresivno uklanjanje razlike u plaćama među spolovima. Članak 157. stavak 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) utvrđuje načelo jednake plaće za muške i ženske radnike za jednaki rad ili rad jednake vrijednosti, a članak 157 (3) pruža pravnu osnovu za zakonodavstvo o jednakom postupanju muškaraca i žena u pitanjima zapošljavanja. U prosincu 2015. Europska komisija usvojila je Strateški angažman za ravnopravnost spolova 2016–2019. U ovom programu rada Europska komisija je ponovno potvrdila svoju obvezu da nastavi s radom na promicanju ravnopravnosti muškaraca i žena. Jedno od tematskih prioriteta je smanjenje razlike u plaćama među spolovima, primanjima i mirovinama te se na taj način bori protiv siromaštva među ženama. Europska komisija utvrdila je ključne aktivnosti koje je potrebno provesti u ovom prioritetnom području. Jedan od njih svake godine organizira Europski dan jednake plaće kako bi podigao svijest o jaz u plaćama među spolovima i njegovim osnovnim uzrocima.¹⁴

Rad igra važnu ulogu u funkcioniranju ekonomije. S gledišta poduzeća, rad predstavlja trošak (troškovi rada) koji uključuje ne samo plaće zaposlenika, već i druge izdatke, uglavnom socijalne doprinose koje plaća poslodavac. Dakle, rad je ključna odrednica poslovne konkurentnosti, mada na rad utječu i troškovi kapitala (na primjer kamate na zajmove i dividende na kapital) i necjenovni elementi poput poduzetništva, vještina i produktivnosti rada, inovacija i marke / pozicioniranje proizvoda na tržištima.

Troškovi radne snage važna su komponenta ukupnih troškova poduzeća te je njihova pravodobna prilagodba fluktuacijama gospodarske aktivnosti ključna za uspješno poslovanje i konkurentnost svakog poduzeća. Visoki ukupni troškovi rada u gospodarstvu mogu naštetiti konkurentnosti neke zemlje, što je posebice izraženo u malim otvorenim gospodarstvima u kojima je mogućnost vođenja aktivne politike tečaja ograničena visokom razinom euroizacije.¹⁵

¹³Loc. cit.

¹⁴Ec.europa.eu (2019) Wagesandlabourcosts. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Wages_and_labour_costs (15.9.2019.)

¹⁵Loc. cit.

2.4. Komponente troškova rada

Što se tiče zaposlenika, naknade primljene za njihov rad, češće nazvane plaće ili zarade, uglavnom predstavljaju njihov glavni izvor prihoda i stoga imaju veliki utjecaj na njihovu sposobnost trošenja i / ili štednje. Dok bruto plaće / zarade uključuju socijalne doprinose koje plaća zaposlenik, neto plaća/ zarada izračunava se nakon odbitka tih doprinosa i bilo kojeg iznosa koji proizlazi iz državne vlasti, poput poreza na dohodak. Budući da iznos poreza općenito ovisi o stanju kućanstva s obzirom na dohodak i sastav, neto zarada izračunava se za nekoliko tipičnih situacija u domaćinstvu. Dijagram 1 rezimira odnos neto zarade, bruto zarade / plaće i troškova rada.

Dijagram 1. Komponente troškova rada

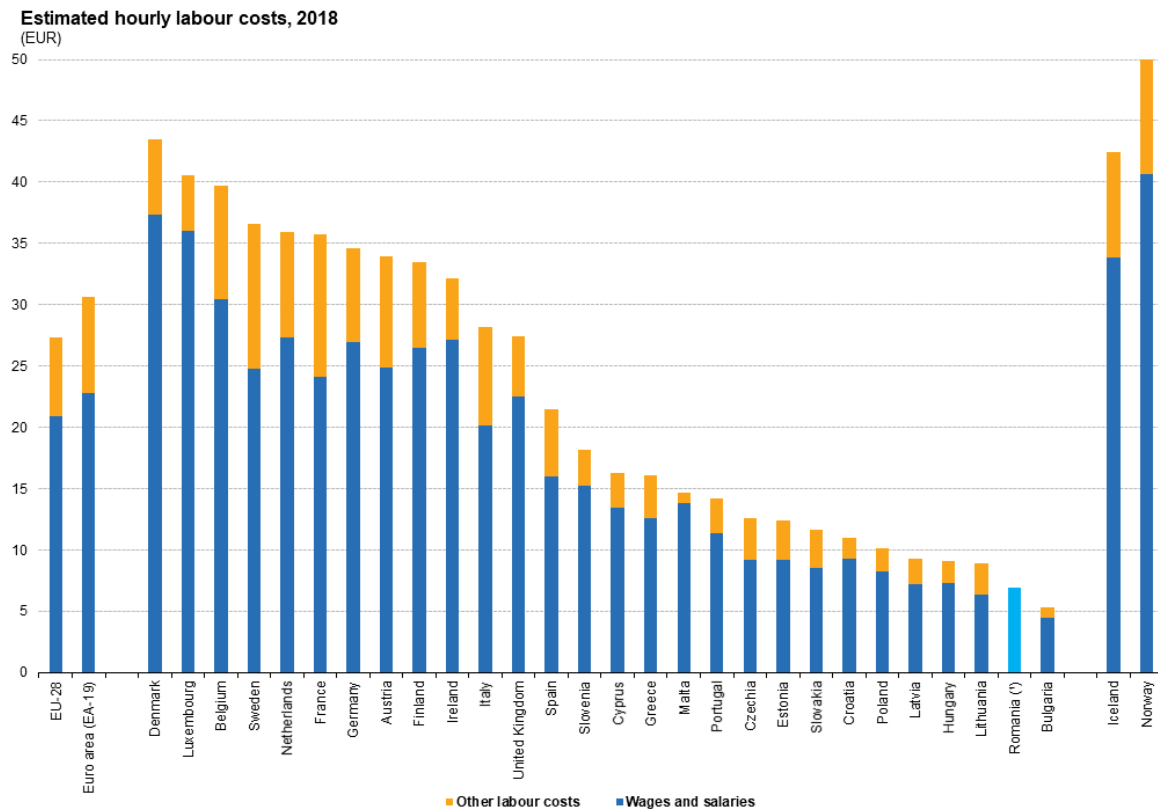

Izvor: Ec.europa.eu (2019) Wagesandlabourcosts. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Wages_and_labour_costs (15.9.2019.)

Prosječni sat rada u 2018. godini procijenjen je na 27,4 eura u EU-28 i na 30,6 eura u eurozoni (EA-19). Međutim, ovaj prosjek prikriva značajne razlike među državama članicama EU-a, a troškovi rada po satu kreću se između 5,4 eura u Bugarskoj i 43,5 eura u Danskoj; prosjek je još bio viši (50,0 EUR) u Norveškoj.¹⁶

¹⁶Ec.europa.eu (2019) Hourlylabourcosts. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Hourly_labour_costs (15.9.2019.)

Dijagram 2. Procijenjeni troškovi rada po satu, 2018

Notes: whole economy (excluding agriculture and public administration); in enterprises with 10 or more employees. Provisional data.

(*) Only the total hourly labour cost is displayed. The wage and salary/non-wage breakdown is not published for 2018 as estimates are not comparable with previous years due to changes in national legislation.

Source: Eurostat (online data code: lc_lci_lev)

eurostat

Izvor: Ec.europa.eu (2019) Hourlylabourcosts. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Hourly_labour_costs (15.9.2019.)

Troškovi rada sastoje se od troškova za plaće plus ne-plaće kao što su socijalni doprinosi poslodavaca. U 2018. godini udio troškova neplaće u ukupnim troškovima rada za čitavo gospodarstvo iznosio je 23,7% u EU-28, dok je u eurozoni iznosio 25,6%.

Udio troškova bez plaće također se znatno razlikovao u državama članicama EU-a: najveći udio troškova ne-plaće zabilježen je u Francuskoj (32,6%), Švedskoj (32,3%), Litvi (29,2%) i Italiji (28,4%), dok su najniže dionice zabilježene na Malti (6,1%), Luksemburgu (11,1%), Danskoj (14,1%), Hrvatskoj (15,3%) i Irskoj (15,4%).¹⁷

¹⁷Loc. cit.

3. BRUTO PLAĆE / ZARADE

3.1. Srednja zarada

Bruto plaće najveći su dio troškova rada. U 2014. godini najveća srednja bruto zarada po satu u eurima zabilježena je u Danskoj (25,52 eura), ispred Irske (20,16 eura), Švedske (18,46 eura), Luksemburga (18,38 eura), Belgije (17,32 eura) i Finske (17,24 eura).

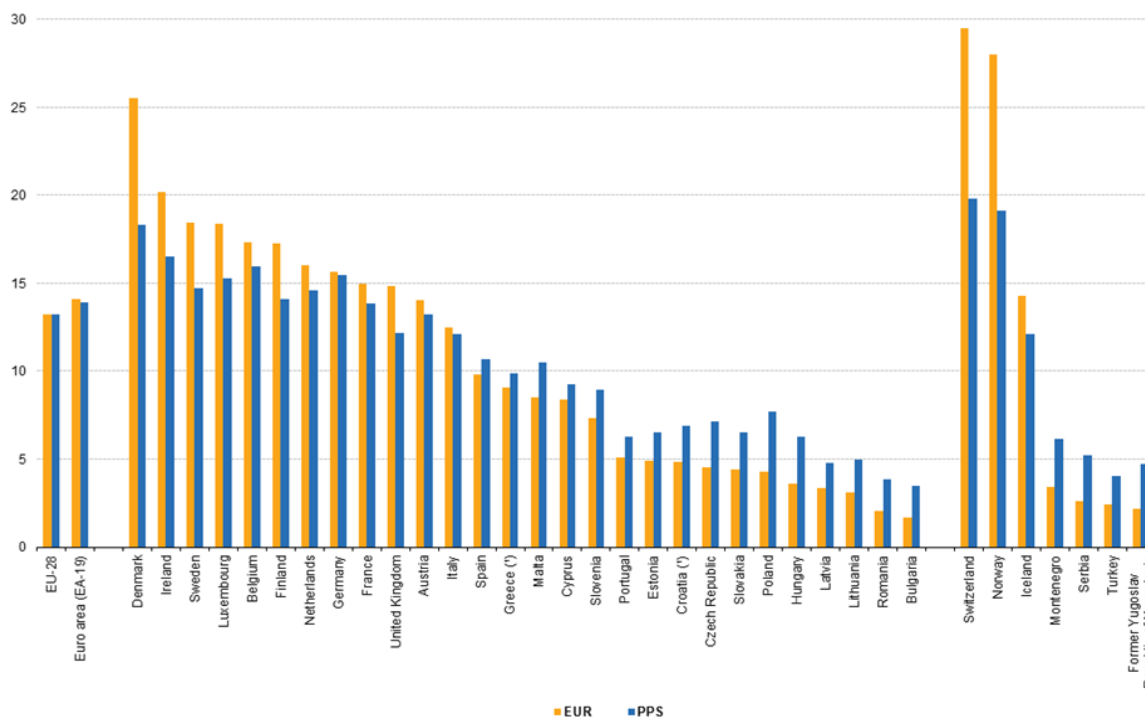
Nasuprot tome, najniža srednja bruto zarada po satu u eurima zabilježena je u Bugarskoj (1,67 eura) i Rumunjskoj (2,03 eura), a slijede Litva (3,11 eura), Latvija (3,35 eura) i Mađarska (3,59 eura).

U svim državama članicama EU najviša nacionalna srednja bruto zarada po satu bila je 15 puta veća od najniže izražene u eurima, a prilagođena razinama cijena (pretvaranjem u standarde kupovne moći (PPS)) najviši prosjek bio je pet puta veći od najniži prosjek, a Danska i Bugarska opet predstavljaju krajnosti na bilo kojem kraju raspona.¹⁸

¹⁸Ec.europa.eu (2019) Wagesandlabourcosts. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Wages_and_labour_costs (15.9.2019.)

Dijagram 3. Srednja bruto zarada po satu, svi zaposlenici

Median gross hourly earnings, all employees (excluding apprentices), 2014

Note: enterprises with 10 or more employees. Whole economy excluding agriculture, fishing, public administration, private households and extra-territorial organisations.
 (*) 2010.
 Source: Eurostat (online data code: earn_ses_pub2s)

eurostat

Izvor: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Wages_and_labour_costs

3.2. Zaposlenici s niskim plaćama

Zaposlenici s niskim plaćama definirani su kao zaposlenici koji ostvaruju dvije trećine ili manje nacionalne bruto zarade po satu. U 2014. godini 17,2% zaposlenika bili su zaposlenici s niskim plaćama u EU-28, dok je taj udio u eurozoni iznosio 15,9%.

Udio primatelja niskih plaća značajno se razlikovao između država članica EU u 2014. godini: najveći udio zabilježen je u Latviji (25,5%), Rumunjskoj (24,4%), Litvi (24,0%) i Poljskoj (23,6%), a slijedi Estonija (22,8 %), Njemačke (22,5%), Irske (21,6%) i Ujedinjenog Kraljevstva (21,3%). Nasuprot tome, manje od 10% zaposlenih imalo je plaće s niskim

plaćama u Švedskoj (2,6%), Belgiji (3,8%), Finskoj (5,3%), Danskoj (8,6%), Francuskoj (8,8%) i Italiji (9,4%).¹⁹

3.3. Jaz u plaćama među spolovima

Neprilagođeni jaz u plaćama među spolovima važan je pokazatelj za mjerenje razlika između prosječnih zarada muškaraca i žena u Europskoj uniji u 2017. godini, u EU-28 u cjelini, žene su plaćene u prosjeku 16,0% manje od muškaraca, dok je razlika iznosila 16,1% u eurozoni. Najmanja razlika u prosječnoj plaći između spolova utvrđena je u Rumunjskoj, Italiji, Luksemburgu, Belgiji, Poljskoj i Sloveniji (manja od 10,0% razlike u svakom od njih). Najveće razlike u plaćama među spolovima utvrđene su u Estoniji (25,6%), Češkoj (21,1%), Njemačkoj (21,0%) i Velikoj Britaniji (20,8%).²⁰

Različita pitanja doprinose tim razlikama u plaći među spolovima, kao što su razlike u stopama sudjelovanja u radnoj snazi, razlike u zanimanjima i aktivnostima u kojima uglavnom dominiraju muškarci ili žene, razlike u stupnju radnog odnosa muškaraca i žena, vremenskoj osnovi, kao i stavovima odjela osoblja unutar privatnih i javnih tijela prema razvoju karijere i neplaćenom i / ili roditeljskom / roditeljskom dopustu. Neki temeljni čimbenici koji mogu barem dijelom objasniti razlike u plaćama među spolovima uključuju sektorsku i profesionalnu segregaciju, obrazovanje i osposobljavanje, osviještenost i transparentnost, kao i izravnu diskriminaciju.

Razlike u plaći spolova odražavaju i druge nejednakosti, posebice ženski nerazmjerni udio obiteljskih obveza i poteškoće u usklađivanju posla s privatnim životom. Mnoge žene rade honorarno ili pod atipičnim ugovorima: iako im to dopušta da ostanu na tržištu rada dok upravljaju obiteljskim obvezama, to može imati negativan utjecaj na njihovu plaću, razvoj karijere, perspektivu napredovanja i mirovine.

Neto zarada i porezno opterećenje

Svi se podaci temelje na opće prihvaćenom modelu koji je razvio OECD, gdje se podaci dobivaju iz nacionalnih izvora (za dodatne pojedinosti o modelu pogledajte informacije na web mjestu OECD - Beneficije i nadnice).

¹⁹Ec.europa.eu (2019) Wages and labour costs. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Wages_and_labour_costs (15.9.2019.)

²⁰Loc. cit.

3.4. Neto zarada

Podaci o neto primanjima nadopunjuju podatke o bruto dohotku s obzirom na raspoloživu zaradu, drugim riječima nakon odbitka poreza na dohodak i doprinosa socijalnog osiguranja zaposlenika od bruto iznosa i zbrajanja obiteljskih davanja (novčani transferi isplaćeni za uzdržavanu djecu), u slučaj kućanstava s djecom.

U 2018. godini neto zarada jedne osobe koja zarađuje 100% prosječne zarade radnika u poslovnom gospodarstvu, bez djece, kretala se od 5 500 eura u Bugarskoj do 41 900 eura u Luksemburgu. Iste dvije države članice EU-a zabilježile su najnižu (6 100 EUR) i najveću (56 300 EUR) prosječnu neto zaradu za bračni par s jednim zaraditeljem i dvoje djece.

U slučaju kada obje strane bračnog para rade (oboje ostvaruju prosječnu zaradu radnika), Luksemburg je zabilježio najveću godišnju neto zaradu, 93 400 eura kada je par imao dvoje djece i 85 800 eura kada bračni par nije imao djece. Bugarska je zabilježila najnižu neto zaradu od 11 100 eura kada je par imao dvoje djece i nešto manje s 11 000 eura kada bračni par nije imao djece.²¹

3.5. Porezni klin

Informacije koje se odnose na porezni klin mjere opterećenje poreznih i doprinosa za socijalno osiguranje u odnosu na trošak rada. Ova informacija pruža se u odnosu na zaposlenike s niskim plaćama. Porezni klin za EU-28 iznosio je 38,2% (40,9% za Eurozonu) u 2018.

Najveća porezna opterećenja za primatelje niskih plaća u 2018. godini zabilježena su u Belgiji, Češkoj, Njemačkoj, Francuskoj, Italiji, Mađarskoj, Austriji i Švedskoj (sve iznad 40,0%). S druge strane, najniža porezna opterećenja za one koji ostvaruju niske plaće zabilježena su u Irskoj, Cipru, Malti i Velikoj Britaniji (svi ispod 30,0%).

Druga dva pokazatelja daju podatke o udjelu bruto zarade koja se „oporezuje“ (veće porezne stope i doprinosi za socijalno osiguranje i / ili smanjenje ili gubitak naknade) kada se ljudi vrate na posao ili prijeđu s nižih na više prihode. U 2018. ukupni udio dohotka „oporezivan“ kad se nezaposlena osoba zaposlila iznosio je 73,1% u EU-28 (75,7% za Eurozonu). Najviša stopa zabilježena je u Luksemburgu (90,8%), dok je najniža zabilježena u Estoniji (32,2%).

²¹Ec.europa.eu (2019) Wagesandlabourcosts. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Wages_and_labour_costs (15.9.2019.)

Za korisnike koji imaju nisku plaću i koji traže veće prihode veći bi dio zarade bio „oporezivan“. U slučaju da jedna osoba bez djece koja ostvaruje prosječnu zaradu radnika, zamka niskih plaća zabilježena je u EU-28 u 39,0% u 2018. godini (42,2% u Eurozoni), a najniža stopa zabilježena na Cipru (10,3%) i najviša stopa u Belgiji (59,7%).

4. MJERENJE I OBRAČUN TROŠKOVA RADA

Računovodstvene informacije koje se odnose na nastale troškove češće su tražene informacije od strane menadžmenta.

Načelo neograničenog vremena poslovanja i trošak (povijesni trošak) dva su od niza načela na kojima se temelje računovodstvene operacije. Troškovi rada nastaju kao rezultat korištenja radne usluge od strane zaposlenika, a obaveza prema radnicima bit će izviještena u vrijeme njihovog evidentiranja.²²

Troškovi rada važan su aspekt ukupnih troškova poslovanja svih poduzeća. Obračun troškova rada, tj. obračun plaća, povezan je s ugovornim odnosom radnika i poduzeća, a razlika između troškova poslodavca i iznosa koji radnik prima kao svoju neto plaću ovisi o zakonodavstvu svake države. Mjerenje i način evidentiranja troškova rada ovisi, s jedne strane, o zakonskim obvezama poduzeća u vezi s financijskim izvještavanjem, a s druge strane, o internim potrebama poduzeća u vezi s izvještavanjem o troškovima. Na primjer, u proizvodnim poduzećima troškovi radnika koji su uključeni u proizvodnju predstavljaju takozvane troškove skladištenja.²³

4.1. Mjerenje troškova rada

Brojne su podjele troškova, a sljedeće kategorije u najvećoj mjeri opisuju sljedeće kategorije troškova²⁴:

1. Direktni / uskladištivi troškovi (troškovi plaća zaposlenika u proizvodnji)
2. Indirektni / neusklađivi troškovi (troškovi plaća zaposlenika u administraciji, upravi i prodaji)
3. Fiksni troškovi.

Kategorije troškova koje opisuju troškove rada proizlaze iz kriterija klasifikacije troškova i vrsta troškova²⁵:

1. Prema funkcijama
 - a) proizvodni troškovi

²²Gulin, D., Spajić, F., Spremić, I., Tadijančević, S., Vasiček, V., Žager, K., Žager, L. (2006) Računovodstvo, Sveučilišna tiskara d.o.o., Zagreb., str. 312-315.

²³Ibid., str. 312.

²⁴Gulin, D., Janković, S., Dražić Lutilsky, I., Perčević, H., Peršić, M., Vasiček, V. (2011) Upravljačko računovodstvo, Sveučilišna tiskara d.o.o., Zagreb., str. 57.

²⁵Ibid., str. 57.

- b) neproizvodni troškovi
- 2. Prema mogućnosti obuhvata po nositeljima
 - a) direktni troškovi
 - b) indirektni troškovi
- 3. Prema ponašanju na promjenu razine aktivnosti
 - a) varijabilni
 - b) fiksni
 - c) mješoviti (poluvarijabilni).

Funkcija se odnosi na poslovne funkcije (nabava, proizvodnja, prodaja i marketing, financije i računovodstvo, osoblje itd.). Podjela na proizvodne i neproizvodne troškovi proizlaze iz podjele poslovnih funkcija na proizvodne i neproizvodne. Proizvodni troškovi su svi troškovi povezani s proizvodnim procesom i uključuju izravne troškove materijala, izravnih troškova rada i općih troškova proizvodnje. Navedeni troškovi su uključeni u vrijednost gotovih proizvoda (kapitalizirana), tj. troškovi proizvodnje mogu se nazvati i troškovi skladištenja.

Proizvodni troškovi priznaju se kao trošak u trenutku isporuke proizvoda. Tijekom procesa proizvodnje troškovi proizvodnje se kapitaliziraju kao tekuća zaliha proizvodnje. Nakon što su proizvodi gotovi, kapitalizirani trošak proizvodnje prenosi se sa zalihe proizvodnje u tijeku na zalihu gotovih proizvoda.

Neproizvodni troškovi nazivaju se i troškovima neskladištenja te uključuju troškove uprave, administracije i prodaje. Troškovi uprave, administracije i prodaje predstavljaju marketing, distribuciju, osoblje u prodaji, računovodstvo, kupnja itd. Neusklađeni troškovi priznaju se kao trošak u razdoblju u kojem su nastali.²⁶

Za računovodstvo troškova rada razlikujemo troškove proizvodnog i neproizvodnog rada. Prema funkcijama, trošak radne snage je proizvodni trošak, a trošak neproizvodne radne snage je neproizvodni trošak. Troškovi radne snage odnose se na plaće i plaće te druge beneficije i koristi radnika koji rade u proizvodnim pogonima. Postoje dvije vrste troškova rada u proizvodnom pogonu, naime, izravni troškovi rada i neizravni troškovi rada.

Izravni troškovi rada uključuju troškove plaća radnika koji su fizički radili na proizvodu. Neizravni troškovi rada uključuju troškove plaće zaposlenika koji su nužni, ali nisu izravno

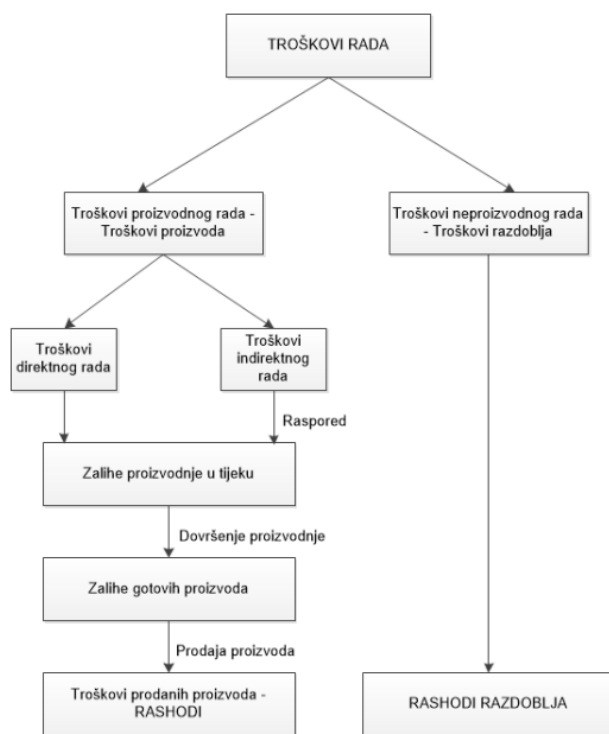
²⁶Gulin, D., Spajić, F., Spremić, I., Tadijančević, S., Vasiček, V., Žager, K., Žager, L. (2006) Računovodstvo, Sveučilišna tiskara d.o.o., Zagreb., str. 59-60.

uključeni u fizičku proizvodnju proizvoda. Izravne troškove rada karakteriziraju promjenjivi troškovi, jer oni uvelike ovise o promjenama u razini proizvodnje.

Dakle, trošak direktnog rada ovisi o količini proizvodnje, satima direktnog rada i trošku izravne radne snage (satnice). Što je viša razina proizvodnje, veći su troškovi direktnog rada i obrnuto. Važno je napomenuti da povezanost direktnih troškova rada i razine aktivnosti nije tako očita kao u izravnim materijalnim troškovima, pa direktni troškovi rada mogu biti i polu-varijabilni troškovi, jer dio plaće može biti unaprijed određen ugovorom zaposlenja ili kolektivnog ugovora.

Neizravni troškovi rada dio su općih troškova proizvodnje i odnose se na plaće kontrolora i tehnologa u proizvodnji, plaće osoblja za održavanje. Troškovi neproizvodne radne snage su troškovi uprave, uprave i prodaje, to jest troškovi razdoblja.²⁷

Slika 1. Računovodstveno obuhvaćanje i praćenje troškova rada

Izvor: Gulin, D., Janković, S., Dražić Lutlisky, I., Perčević, H., Peršić, M., Vasiček, V. (2011) Upravljačko računovodstvo, Sveučilišna tiskara d.o.o., Zagreb., str. 87.

Na Slici 1. prikazan je put od nastanka troškova rada do prijenosa troškova rada na rashode. Troškovi rada dijele se na troškove proizvodne radne snage i troškove neproizvodne radne

²⁷Ibid., str. 85-86.

snage. Troškovi neproizvodnog rada priznaju se kao trošak u razdoblju u kojem su nastali, dok su troškovi produktivne radne snage uskladišteni.

Trošak proizvodnog rada dijeli se na trošak izravne radne snage i trošak neizravne radne snage. Zbog svojih karakteristika izravni troškovi rada mogu se odmah dodijeliti nositeljima troškova, dok se neizravni troškovi rada moraju preusmjeriti u jednu od računovodstvenih metoda.

Po završetku proizvodnje trošak proizvodnih radova akumuliran u zalihama proizvodnje u tijeku prenosi se na račun inventara gotovih proizvoda. Trošak proizvodnog rada priznaje se kao trošak u trenutku prodaje proizvoda.

Troškovi rada variraju od industrije do industrije. Najjednostavnija podjela djelatnosti poduzeća je na proizvodne, trgovačke i uslužne djelatnosti. Proizvodne aktivnosti bilježe trošak proizvodne i neproizvodne radne snage, dok trgovačke i uslužne djelatnosti bilježe samo troškove neproizvodne radne snage jer ne proizvode gotove proizvode. Za potrebe računovodstvene evidencije troškova rada dovoljna je podjela na proizvođačke i uslužne djelatnosti.

4.2. Obračun troškova rada

Proces mjerenja, izračunavanja i knjigovodstvene evidencije troškova rada unutar svake organizacije je proces u kojem se prikupljaju različiti podaci. Tri su glavne strane ili korisnici računovodstvenih podataka koji su zainteresirani za krajnji ishod obrade podataka u ovom procesu, a to su poslodavac, zaposlenik i porezna uprava.

Poslodavac predstavlja organizaciju u kojoj je zaposlenik u radnom odnosu. Poslodavac definira strukturu poslova potrebnih za obavljanje aktivnosti. Odnos poslodavca i zaposlenika (radnika) definira se ugovorom o radu.

Poslodavac je dužan radniku obračunati i isplatiti plaću u iznosu utvrđenom propisom, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu, odnosno ugovorom o radu. Poslodavac je dužan radniku dostaviti primjerak prijave na obvezno mirovinsko i zdravstveno osiguranje.²⁸

Obveza poslodavca je uplaćivati sredstva na ime obveznih osiguranja. Obvezno osiguranje je

²⁸Zakon o radu NN 93/14, Narodne novine, broj 127/17

²⁹Zakon o doprinosima, Narodne novine, broj 84/08, 115/16

1. obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti,
2. obvezno mirovinsko osiguranje za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje
3. obvezno zdravstveno osiguranje i osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti,
4. osiguranje za slučaj nezaposlenosti.

Osim toga, dužnost je poslodavca uplaćivati porez na dohodak i prirez. Obveze poslodavca uključuju i prava radnika i porezne uprave. Svima je u interesu da se troškovi rada pravilno izmjere kako bi poslodavac mogao pravilno izračunati i isplatiti plaće radnicima i obvezno osiguranje, porez na dohodak i prirez poreznoj upravi ili državi.

Svaki poslodavac mora voditi evidenciju o svojim zaposlenicima i radnom vremenu. U pogledu troškova rada, neophodno je pratiti koliko je radnika radilo u kojem radnom vremenu. Radno vrijeme pojedinog radnika određuje se radnim satima.

Radno vrijeme je vrijeme u kojem je radnik obavezan obavljati poslove, odnosno u kojem je spreman (raspoloživ) obavljati poslove prema uputama poslodavca, na mjestu gdje se njegovi poslovi obavljaju ili drugom mjestu koje odredi poslodavac. Puno radno vrijeme radnika ne može biti duže od četrdeset sati tjedno. U slučaju više sile, izvanrednog povećanja opsega poslova i u drugim sličnim slučajevima prijeka potrebe, radnik je na pisani zahtjev poslodavca dužan raditi duže od punog, odnosno nepunog radnog vremena (prekovremeni rad). Ako radnik radi prekovremeno, ukupno trajanje rada radnika ne smije biti duže od pedeset sati tjedno. Prekovremeni rad pojedinog radnika ne smije trajati duže od sto osamdeset sati godišnje, osim ako je ugovoreno kolektivnim ugovorom, u kojem slučaju ne smije trajati duže od dvjesto pedeset sati godišnje. Raspored radnog vremena utvrđuje se propisom, kolektivnim ugovorom, sporazumom sklopljenim između radničkog vijeća i poslodavca, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu.³⁰

S obzirom na raspored sati i sate prekovremenog rada, svaki radnik ima određeni broj sati na ime radne evidencije, koji se koristi za izračun plaće. Kod evidencije o radnom vremenu radnika pomaže informacijska tehnologija, od koje je najzastupljenija RFID tehnologija.

³⁰Zakon o radu, Narodne novine, broj 127/17

Svaki radnik ima svoju vlastitu karticu koju povlači na čitač kartica po dolasku / odlasku. Vremena dolaska i odlaska bilježe se u bazi podataka. Evidencija o radnom vremenu mora sadržavati najmanje sljedeće podatke³¹:

- 1) ime i prezime radnika,
- 2) datum u mjesecu,
- 3) početak rada,
- 4) kraj rada.
- 5) vrijeme i sate zastoja, prekida rada i slično do kojega je došlo krivnjom poslodavca ili uslijed drugih okolnosti za koje radnik nije odgovoran,
- 6) ukupno dnevno radno vrijeme,
- 7) sate terenskog rada,
- 8) sate pripravnosti,
- 9) vrijeme ne prisutnosti na radu.

Tablica 1 daje prikaz strukture plaće, propisane Zakonom o porezu na dohodak.

Tablica 1. Struktura plaće

BRUTO PLAĆA
- DOPRINOSI ZA MIROVINSKO OSIGURANJE
= DOHODAK
- POREZ I PRIREZ
= NETO PLAĆA
- administrativne i sudske zabrane
= IZNOS ZA ISPLATITI RADNIKU

Izvor: Gulin, D., Spajić, F., Spremić, I., Tadijančević, S., Vasiček, V., Žager, K., Žager, L. (2006) Računovodstvo, Sveučilišna tiskara d.o.o., Zagreb., str. 151.

Obračun troškova za svakog zaposlenika vrši se na kraju svakog mjeseca. Informatička tehnologija uvelike je ubrzala i automatizirala ovaj postupak do te mjere da je osoba koja izračunavanje ne mora razumjeti kako funkcionira naplata.

Sati odrađeni u mjesecu su ulaz u proces izračuna troškova rada. Brutoplaća je iznos koji sadrži sljedeće: iznos mirovinskog doprinosa, iznos poreza na dohodak i prireza, neto plaće. Mirovinski doprinosi (1 i 2) stup) nazivaju se doprinosima za plaću. Trošak poduzeća je bruto plaća 2 koja se sastoji od bruto plaće i doprinosa na plaću. Doprinosi za plaću ne smanjuju iznos koji on prima zaposlenik već povećava troškove poslodavcu. Doprinosi za plaće se

³¹Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o zaposlenima, Narodne novine, broj 73/2017

obračunavaju naiznos bruto plaće, koji uključuje: zdravstveno osiguranje, zaposlenje i doprinose za ozljedeni posao. Zaposlenik je obveznik doprinosa iz plaće, a poslodavac je obveznik doprinosa na plaću. Dužnost je poslodavca obračunati i uplatiti te troškove.

Bruto plaća ili cijena jednog radnog sata može se definirati u ugovoru o radu ili kolektivnom ugovoru. Pri izračunavanju bruto plaće određuje se količinaradnih sati (rezultat postupka mjerenja). Cijena jednog radnog sata množi se skoličinom odrađenih sati.

Tablica 2. Važeće stope doprinosa iz plaće, poreza, prireza i doprinosa na plaću

Doprinosi iz plaće	OSNOVICA	Stopa
• Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti (I. stup)	Bruto plaća	15
• Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje (II. stup)	Bruto plaća	5
Porez i prirez	OSNOVICA	Stopa
• Porez na dohodak	Dohodak do 17.500,00 kuna	24
	Dohodak iznad 17.500,00 kuna	36
• Prirez	Porez na dohodak	Svaka jedinica lokalne samouprave (gradovi i općine) ima svoju stopu
Doprinosi na plaću	OSNOVICA	Stopa
➤ Doprinos za zdravstveno osiguranje	Bruto plaća	15
➤ Doprinos za zapošljavanje	Bruto plaća	1,7
➤ Doprinos za zaštitu zdravlja na radu	Bruto plaća	0,5

Izvor: Zuber, M. (2017) Drugi dohodak: Nova pravila oporezivanja honorara pogađaju gotovo 400 tisuća osoba. Dostupno na: <https://lider.media/znanja/drugi-dohodaknova-pravila-oporezivanja-honorara-pogadaju-gotovo-400-tisuca-osoba/> (15.9.2019.)

Dohodak je razlika između bruto plaće i mirovinskog doprinosa. Nakon obračuna dohotka potrebno je izračunati porez na dohodak. Zakon o porezu na dohodak (NN 115/16) propisuje osnovni osobni odbitak i dijelove osobnog odbitka za uzdržavane članove obitelji uže obitelji i djecu, kao i invaliditet / tjelesnu invalidnost, izračunate korištenjem koeficijentata prikazanih u Tablici 3.

Osnovni osobni odbitak je pravo svakog zaposlenika u iznosu od 3.800,00 kuna. Ako zaposlenik ima pravo na druge dijelove osobnog odbitka, oni se izračunavaju prema odgovarajućem koeficijentu na temelju osnovice od 2.500,00 kuna. Osnovni osobni odbitak izračunava se kao koeficijent 1,5 na osnovi osobnog odbitka, zaokružen na sto.

Svi odbitci se zbrajaju i čine neoporezivi dio dohotka. Osnova za obračun poreza na dohodak je dohodak umanjen za iznos osobnog odbitka. U slučaju da je osobni odbitak veći od dohotka, porez na dohodak ne obračunava se. Porez na dohodak osnova je za obračun prireza. Prirez se izračunava prema stopi koju određuje jedinica lokalne samouprave u kojoj radnik živi. Neke jedinice lokalne samouprave imaju prirez prirezu 0, pa stanovnici ovih gradova / općina ne plaćaju prirez. Najviša stopa prireza je u Zagrebu, 18%.³²

Tablica 3. Koeficijenti za izračun osobnog odbitka

R.br.	Osnova za uvećanje osnovnog osobnog odbitka	Koeficijent	Mjesečni iznos (HRK)
1.	Uzdržavani članovi uže obitelji	0,7	1.750,00
2.	Prvo uzdržavano dijete	0,7	1.750,00
3.	Drugo uzdržavano dijete	1,0	2.500,00
4.	Treće uzdržavano dijete	1,4	3.500,00
5.	Četvrto uzdržavano dijete	1,9	4.750,00
6.	Peto uzdržavano dijete	2,5	6.250,00
7.	Šesto uzdržavano dijete	3,2	8.000,00
8.	Sedmo uzdržavano dijete	4,0	10.000,00
9.	Osmo uzdržavano dijete	4,9	12.250,00
10.	Deveto uzdržavano dijete	5,9	14.750,00
11.	Za svako daljnje uzdržavano dijete koeficijent osnovnoga osobnog odbitka progresivno se uvećava se za 1,1 više u odnosu prema koeficijentu za prethodno dijete		
12.	Invalidnost poreznog obveznika, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta	0,4	1.000,00
13.	Invalidnost utvrđena po jednoj osnovi 100% i/ili korištenje, na temelju posebnih propisa, prava na doplatak za pomoć i njegu poreznog obveznika odnosno prava na osobnu invalidninu, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta. Korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka po ovoj osnovi isključuje korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka iz r. br. 12.	1,5	3.750,00

Izvor: Zakon o porezu na dohodak, Narodne novine, broj 115/16

Porez na dohodak je zajednički porez čiji se prihod dijeli između općina, gradova i županija. Prihod od poreza na dohodak raspodjeljuje se na³³:

1. udio općine, odnosno grada 60%
2. udio županije 17%
3. udio za decentralizirane funkcije 6%
4. udio za fiskalno izravnanje 17%.

4.3. Prosječne neto mjesečne plaće u proizvodnji

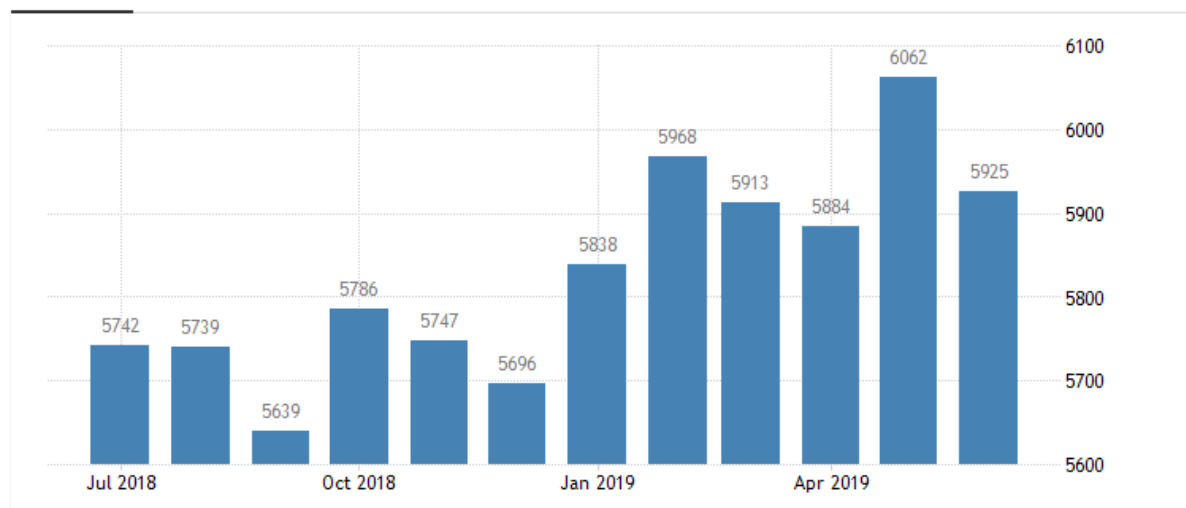
Plaće u proizvodnji u Hrvatskoj smanjile su se na 5925 HRK / Mjesec u lipnju sa 6062 HRK / Mjesec u svibnju 2019. Plaće u proizvodnji u Hrvatskoj u prosjeku su iznosile 5010,02 kn /

³²Miko, L., Kuček, S. (2008) Računovodstvo, TIVA Tiskara Varaždin, Varaždin., str. 213.

³³Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Narodne novine, broj 127/17

mjesečno od 2008. do 2019. godine, dosegavši vrhunski maksimum od 6062 HRK / mjesec u svibnju u 2019. godini i rekordno niskih 4443 HRK / Mjesec u ožujku 2008. godine.

Grafikon 1. Plaće u proizvodnji u Hrvatskoj

Izvor:<https://www.hgk.hr/u-sijecnju-je-nastavljen-dinamican-rast-placa>

5. GOSPODARSKA AKTIVNOST, ZAPOSLENOST I PLAĆE U HRVATSKOJ

Budući da su troškovi rada važan dio procesa ukupnih troškova poduzeća, njihovo pravovremeno prilagođavanje fluktuacijama u ekonomskim aktivnostima ključ je uspješnog

poslovanja i konkurentnosti bilo kojeg poduzeća. Visoki ukupni troškovi rada u gospodarstvu mogu naštetiti konkurentnosti zemlje, što je posebno vidljivo u malim otvorenima ekonomije u kojima je sposobnost provođenja aktivne politike tečaja ograničena visokim stupnjem euroizacije.

5.1. Gospodarska aktivnost, zaposlenost i plaće u Hrvatskoj od početka krize

U razdoblju od 2010. do 2013. godine tržište rada u Hrvatskoj bilo je pod utjecajem dugotrajne ekonomske krize. Dogodio se oštar padu BDP-u u 2009. (-7,4%) što se nastavilo u sljedećim godinama, tako da je na kraju 2013. kumulativni pad BDP-a iznosio 12%.

Izuzetno negativni trendovi zabilježeni su u građevinarstvu, proizvodnji i trgovini, djelatnosti prijevoza, smještaja i prehrambenih proizvoda, koji je zabilježio pad bruto dodane vrijednosti od 41%, 19% i 16%, istovremeno, sa stagnirajućim kretanjima u uslužnim djelatnostima bilježe se bruto dodana vrijednost.

U posljednjih pet godina ekonomski razvoj u Hrvatskoj bio je vrlo nepovoljan u usporedbi s drugim zemljama Europske unije s obzirom da je Hrvatska, zajedno s Grčkom, bila jedina zemlja koja nije zabilježila niti jednu godinu rasta u gospodarskoj aktivnosti od početka krize 2009. godine. Također, kumulativno smanjenje BDP-a u Hrvatskoj je bilo drugo najjače među zemljama EU, nakon Grčke.

Takvi trendovi rezultirali su znatnim pogoršanjem svih pokazatelja tržišta rada. Broj zaposlenih osoba je pao za preko 10% u razdoblju od početka krize do 2013. godine. Smanjenje broja zaposlenih osoba posebno je bilo vidljivo u privatnom sektoru (-14%), tj. u građevinarstvu (-34%), prerađivačkoj industriji (-18%) i trgovini (-15%).

Broj zaposlenih osoba stagnira u turizmu i drugim uslugama. Podudara se s oštrim padom broja zaposlenih osoba, broj nezaposlenih se povećao, a stopa nezaposlenosti udvostručila se u prosjeku od 8,5% u 2008. godini na 17,3% u 2013. godini.

Unatoč naglom padu broja zaposlenih osoba, što se tiče cijena rada, nominalne bruto plaće nastavile su s rastom tijekom krize, s izuzetkom od 2010. godine.

Međutim, u usporedbi s krizom, prije krize prosječni rast plaća iznad 6% godišnje, dinamika rasta nominalnih bruto plaća značajno je usporena. S druge strane, realne bruto plaće stalno su se smanjivale, počevši od 2010. godine, i bile u 2013. godini za 6% više, u odnosu na razdoblje prije krize.

Kraj recesije u Hrvatskoj nije bio ravnomjeranu blizini, tako da je neizvjesnost budućih kretanja bila vrlo visoka.

5.2. Utjecaj promjena u ekonomskom okruženju na aktivnosti poduzeća i tržište rada

Visoki doprinosi za socijalno osiguranje smanjuju neto plaće radnika i njihovu motivaciju za rad. Kao rezultat prevelikog poreznog opterećenja, ljudi mogu prestati s radom i osloniti se na podršku vlade, pri čemu se zahtjev za dodatnim oporezivanjem povećava.

Smanjenje ponude radne snage povećava troškove radne snage za poduzeća, što dovodi do smanjenja proizvodnje. Općenito, veliko oporezivanje i državna potrošnja, te različita vladina ograničenja smanjuju ponudu radne snage i mogućnost povećanja produktivnog kapitala, pri čemu su ekonomski napredak i poboljšanje životnog standarda građana ugroženi.

Početak kolovoza uveden je takozvani „krizni porez“, što je izazvalo prilično negodovanje u javnosti, koji će uz smanjenje plaća također morati snositi dodatno porezno opterećenje. Zaposlenici već duži niz godina apeliraju na smanjenje visokih razina plaćanja državi, kako bi povećali zadovoljstvo zaposlenika i povećali konkurentnost.³⁴

Smanjenje poreznog opterećenja rada značajno bi smanjilo broj nezaposlenih i broj zaposlenih u gospodarstvu. Studija Svjetske banke (2009) pokazuje da je dugoročni rast životnog standarda u Hrvatskoj neizvjestan ukoliko se ne poduzmu vitalne reforme na tržištu rada i javnog sektora. Studija KPMG (2009) svrstala nas je u sam svjetski vrh u pogledu poreznog opterećenja relativno visokih plaća, pri čemu se pogoršava i naš rejting sa stranim gospodarstvenicima.³⁵

Glavne odrednice su:

1. Za pojedinca bez djece i prirez od 10%, u minimalnoj bruto plaći od 3.000 kn, porezni klin u Hrvatskoj iznosi 34%; za prosječnu bruto plaću od oko 7.700 HRK se kreće na 42%, a za dvostruko prosječnu bruto plaću doseže 49%, nakon čega raste relativno do 58% za relativno visoku plaću. Osobni odbitak za djecu i drugi dodaci mogu smanjiti porezni klin za nekoliko posto.
2. Granične porezne stope vrlo su visoke za gotovo sve razine prihoda: s plaćama dvostrukim od prosječnih dosežu gotovo 60%. Kao rezultat visokih graničnih poreznih

³⁴Popijač, Đ. (2009) Zašto nije uvijek dobro biti svjetski prvak!?, Eukonomist, (9), str. 31.

³⁵Babić, A. (2009) Porezno opterećenje rada treba smanjiti na 30%. Dostupno na: <http://www.seebiz.eu/hr/makroekonomija/hrvatska/ante-ba-bic-porezno-opterecenje-rada-treba-smanjiti-na-30-%25,54386.html> (15.9.2019.)

stopa, ljudi gube motivaciju za rad, jer od povećanog bruto dohotka koji zarađuju primaju samo mali dio, a najveći dio odlazi u vladu. Poslodavci moraju pronaći druge, više vrijedne načine nagrađivanja svojih zaposlenika za povećanu produktivnost.

3. Porezni klin u Hrvatskoj je na sličnoj razini u okolnim zemljama. Porezni klin za radnike bez djece i prosječnu bruto plaću u Hrvatskoj od 7.260 kuna i stopu prireza od 10% iznosi 41,2%, dakle viši je nego u Slovačkoj (38,9%) i Poljskoj (39,7%) , ali niži nego u Mađarskoj (54,1%), Njemačkoj (54,1%), Austriji (48,8%), Italiji (46,5%) i Češkoj (43,4%). Dakle, još uvijek nismo „svjetski prvaci“ u poreznim opterećenjima plaća, barem ne u „disciplini poreznog klina na prosječnu plaću“.

Prema studiji KPMG, koja je izračunala prosječnu stopu poreza na dobit za relativno visoku godišnju bruto plaću od 100.000 USD, mi smo ipak „svjetski viceprvaci“, druga je Slovenija. Ali ova studija ne uključuje doprinose socijalnog osiguranja zaposlenih. Kad se uključe, rezultat bi Hrvatskoj mogao biti povoljniji, jer neke zemlje imaju znatno veće stope doprinosa poslodavaca.

U usporedbi s drugim zemljama trebali bismo biti svjesni različitih ograničenja korištenih pokazatelja, a oni bi nam trebali služiti više samo za referencu. Ovisno o odabranom pokazatelju, možemo vidjeti da se značajno ne razlikujemo od usporedivih zemalja te da postoje zemlje s još većim poreznim opterećenjem. Ali niti jedan od ovih zaključaka ne bi nam trebao biti utjeha: porezni teret u Hrvatskoj vrlo je visok, a naš dugoročni razvoj ovisit će o smanjenju i drugim vitalnim reformama.

Pojam dohodak od rada gotovo se uvijek odnosi na plaće zaposlenih. Ekonomisti i fiskalni stručnjaci ne smatraju da rade samo zaposlenici, već žele razlikovati pojam onoga što se u Hrvatskoj naziva neovisnim radom koji zaposlenici rade za zaposlenog, od drugih oblika rada, poput rada u zanimanju neovisno o privatnom poslu ili trgovini ili slobodnoj profesiji ili povremeni posao na temelju ugovora o djelu.

Porezni i slični zakoni također razlikuju pojedince prema vrsti djelatnosti i pravnom statusu, a njihovi porezi, doprinosi za socijalno osiguranje i porezi oslobođeni su na drugačiji način.

Za početak je prikazan detaljna procedura izračuna ukupnog iznosa doprinosa za socijalno osiguranje i poreza na plaću. Slijedi analiza u kojoj se izračunava ukupno porezno opterećenje za tipične pojedince i širok raspon plaća.

Napravljena je studija o tome kako različiti porezi i doprinosi za socijalno osiguranje doprinose stvaranju ukupnog poreznog opterećenja. Prikazuju se i prosječne i granične porezne stope na dohodak od rada. Nakon toga se uspoređuju prosječne porezne stope u Hrvatskoj s rezultatima istraživanja OECD-a za susjedne i druge zemlje. Pozivamo se i na nedavno objavljenu studiju Prema studiji KPMG-a prema kojoj je Hrvatska jedna od zemalja s najvećim poreznim opterećenjem rada.

5.3. Obračun poreznog opterećenja rada

Građani nisu dovoljno svjesni koji porez plaćaju i koliko. Dio razloga je sustav oporezivanja plaća u kojem su poslodavci dužni u ime zaposlenih obračunavati doprinose i poreze te ih uplaćivati na račun državnog proračuna.

Na račun zaposlenika plaća se samo neto plaća. Naravno, zaposlenik prilikom primanja plaće poslodavac mora dobiti plaću s plaćama koja jasno pokazuje iznos bruto plaća i pojedinačnih poreza i doprinosa. Svi koji dobiju studije o plaćama koje se slijevajubarem povremeno i pokušava shvatiti kako se izračunavaju dijelne stavke na njemu. Ovdje ćemo detaljno opisati postupak obračuna doprinosa za socijalno osiguranje (SSC), poreza na dohodak (PIT), prireza i „kriznog poreza“. U okviru 1. nalazi se Tablica 1 s izračunima sličnim onima na računu za plaće.

Dakle, zaposlenik prima mjesečno dohodak od svog poslodavca koji se naziva bruto plaća (GW). Za svaku bruto plaću poslodavac je dužan uplaćivati SSCER vladinog poslodavca. Od bruto plaća zaposlenik plaća SSCEM (SSCEM) zaposlenika, porez na dohodak (PIT) i prirez na PDV (SURTAX), a sada poseban porez na plaće, mirovine i ostali dohodak (STW). Ukupno porezno opterećenje rada (TTBL), poznato i kao trošak rada, sastoji se od svih plaćanja poslodavca i zaposlenika državi - i izračunava se na sljedeći način:

$$TTBL = SSCER + SSCEM + PIT + SURTAX + STW$$

SSC poslodavaca obuhvaća tri doprinosa: za osiguranje od nezaposlenosti (SSCU), za zdravstveno osiguranje (SSCH) i zdravstveno osiguranje za profesionalno zdravlje (SSCOH). Zaposlenici u SSC-u jesu doprinosi za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti (SSCPG), te doprinosi za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje (SSCPC) .

Osnova za plaćanje obveznih doprinosa je bruto plaća, i iznos pojedinačnog doprinosa dobiva se množenjem osnovice s odgovarajućom stopom:

- 1) $SSCU = 1.7\% * GW$
- 2) $SSCH = 15.0\% * GW$
- 3) $SSCOH = 0.5\% * GW$
- 4) $SSCPG = 15.0\% * GW$ or $20.0\% * GW$ (see footnote 2)
- 5) $SSCPC = 5.0\% * GW$
- 6) 0

Poslodavci su dužni uplatiti sljedeći iznos doprinosa:

$$SSCER = SSCU + SSCH + SSCOH = 17.2\% * GW$$

Zaposlenik je dužan plaćati doprinose kao sljedeće:

$$SSCEM = SSCPg + SSCPC = 20\% * GW$$

Poslodavac mora isplatiti radniku bruto plaću uvećanu za SSC poslodavaca. Zbroj ova dva iznosa jednak je već spomenutim troškovima rada ali umjesto ovog izraza upotrijebit ćemo ovdje izraz bruto-G plaća (GGW) kako bismo ga razlikovali od normalne bruto plaće. SSC-ovi poslodavaca idu u vladu, a zaposlenik prima bruto plaću od koje mu se isplaćuje SSC, nakon čega mu ostaje prihod od plaće (INC).

$$GGW = GW + SSCER$$

$$INC = GW - SSCEM$$

Promjenjivi dohodak služi kao polazna osnova za daljnje oporezivanje plaća, prije svega za porez na dohodak. Porezna osnovica za PIT (PITB) jednaka je prihodu umanjenom za različite osobne odbitke (PALL). Baza se zatim dijeli na četiri dijela i svaki se dio množi zasebno brzinom. Prvih 3.600 kuna mjesečno od osnovice multiplicirano je 15%, a sljedećih 5.400 se pomnoži s 25%, sljedećih 16.200 kn pomnoži se s 35%; a svaka stvar iznad toga množi se sa 45%.

Ti se proizvodi tada zbrajaju da bi se pronašla ukupna obveza PIT-a za pojedinca. Prirez na PIT (SURTAX) izračunava se jednostavnim višestrukim povećanjem iznosa PDV-a sa stopom prireza koja ovisi o mjestu prebivališta, gdje je najviša stopa u Gradu Zagrebu 18%.

$$PITB = INC - PALL \quad (11)$$

$$\text{PIT} = 15\% * \text{PITB1} + 25\% * \text{PITB2} \\ + 35\% * \text{PITB3} + 45\% * \text{PITB4}$$

$$\text{SURTAX} = \text{surtax rate} * \text{PIT}$$

Nakon PDV-a i prireza, plaća, poznata kao neto plaća (NW), dodatno se smanjuje posebnim porezom na plaće, mirovine i druge prihode (STW), koji se naziva i "kriznim porezom". Ako je SW veći od 3.000 HRK i manji od 6.000 HRK, "krizni porez" iznosi 2% SZ, ako je veći od 6.000 HRK, porez iznosi 4% SZ.

$$\text{NW} = \text{INC} - \text{PIT} - \text{SURTAX}$$

$$\text{STW} = 2\% * \text{NW}, \text{ if } 3,000 < \text{NW} < 6.000 \text{ ili}$$

$$\text{STW} = 4\% * \text{NW}, \text{ if } \text{NW} > 6.000$$

Konačno, nakon oduzimanja svih doprinosa i poreza, zaposlenom ostaje iznos koji bismo mogli nazvati neto primanjima od plaće (NIW)

$$\text{NIW} = \text{NW} - \text{STW}$$

Neto prihod od plaće može se izraziti i kao bruto-G plaća smanjena za sve doprinose i poreze, što je ukupno porezno opterećenje rada.

$$\text{NIW} = \text{GGW} - \text{TTBL}$$

Koliki postotak plaće zaposlenog odlazi u vladu? To pokazuje prosječna porezna stopa (ATR) koja je često poznata i kao efektivna porezna stopa. U ovom ćemo članku izračunati prosječnu poreznu stopu za ukupno opterećenje plaća u porezima i doprinosima.

Prosječna porezna stopa za zaposlene jednaka je omjeru ukupnog poreznog opterećenja rada (TTBL) i bruto-plaće (GGW). Tako izračunata prosječna porezna stopa u ekonomskoj literaturi poznata je i kao porezni klin, jer to stvara sliku relativne razlike između ukupnog iznosa koji poslodavac plaća za svoga zaposlenika i iznosa kojim zaposlenik može slobodno raspolagati.

$$\text{ATR} = 100 * \text{TTBL} / \text{GGW}$$

5.4. Analiza poreznog opterećenja

Ova se analiza ne temelji na podacima o stvarnim pojedincima, već se bavi tipiziranim, hipotetičkim pojedincima. Dvije takve tipične osobe koje se smatraju A i B: A nema djecu ili druge članove obitelji koji su ovisni o obitelji, a B ima dvoje djece.

Oni zarađuju samo od neovisnog rada (nadnice); nemaju druge porezne olakšice, osim glavnih; osobni odbitak od 1.800 kuna mjesečno, a B ima i osobni odbitak za dvoje djece od 2.160 kuna. Oboje plaćaju prirez po stopi od 10%.

Spomenimo na početku iznos najniže i prosječne plaće, jer ćemo ih u našoj analizi često referirati. Do srpnja 2008. najniža bruto plaća u Hrvatskoj bila je izjednačena s najnižom osnovom za izračun SSC-a. No, od stupanja na snagu Zakona o minimalnoj plaći (NN 67/08) 1. srpnja 2008., najniža plaća koja se može isplatiti za rad s punim radnim vremenom regulirana je tim zakonom (Zuber, 2009). Tako je za razdoblje od 1. lipnja 2009. do 31. svibnja 2010. minimalna bruto plaća bila 2.814 (NN 65/09). Trebali bismo također napomenuti da je prosječna bruto plaća u Hrvatskoj za razdoblje od siječnja do srpnja 2009. iznosila 7.728 HRK (DZS, 2009).

U analizi ćemo izračunati koliko A i B moraju platiti u SSC-u i poreze na različite plaće. Kao varijabilni „dohodak“ uzmimo bruto-platu B u B. Grafikon 1 prikazuje ukupno porezno opterećenje za širok raspon bruto-bruto plaća. Širok raspon plaća odabran je kako bi se dobila što cjelovitija slika poreznog opterećenja.

Međutim, moramo napomenuti da velika većina radnika ne prima plaće veće od tri puta više od prosječne plaće. Stoga smo, radi bolje orijentacije, nacrtali tri okomite crte koje otprilike označavaju prosječnu, dvostruku i tri puta veću prosječnu bruto plaću u Hrvatskoj.

5.5. Ukupno porezno opterećenje plaća

Možemo vidjeti da porezno opterećenje raste gotovo linearno s plaćama bruto-G. Neprekinuta linija opisuje porezno opterećenje za A (bez ovisnih članova obitelji) i nalazi se iznad isprekidane crte koja se odnosi na B (sdvoje djece). Razlika između poreznog opterećenja ove dvije osobe postoji zbog osobnog odbitka za dvoje djece koji su dodijeljeni B.

Kao što smo već opisali, ovaj dodatak dodatno smanjuje osnovicu poreza na dohodak, ali budući da se osnovica, kako se plaća povećava, množi s višim stopama (15, 25, 35, 45%), tako da je razlika u poreznom opterećenju između A i B povećavaju se s dohotkom. Za najveći bruto-dohodak prikazan za A od 75.000 HRK, porezno opterećenje iznosi 43.500 HRK, što znači da zaposlenom ostaje samo oko 31.500 HRK raspoloživog dohotka.

5.6. Struktura poreznog opterećenja

Na trenutak ćemo se usredotočiti na A i razmotriti strukturu poreznog opterećenja. To je prikazano na Grafikonu 2. Na „dnu“ su SSC-ovi poslodavaca koji rastu linearno kroz cijeli raspon prihoda, što, međutim, nije slučaj sa SSC-om zaposlenika. Odnosno, doprinosi mirovinskog fonda razmjerno rastu s bruto-plaćom do iznosa od oko 52.500 HRK, ali se nakon toga ne mijenjaju: naime, za bruto plaću veću od 44.760 HRK osnovica za mirovinu - priznate više nisu bruto plaće, već fiksni iznos od 44.760 HRK.

PDV je nizak za male plaće, ali u bruto-plati od 15.000 HRK njegov iznos se izjednačava s iznosom poslodavca i zaposlenika SSC-a. S bruto-plaćom od oko 62.500 kuna, gdje mirovinski doprinosi više ne rastu, PIT zauzima mjesto i za relativno visoke plaće preuzima najvažniju ulogu u stvaranju poreznog opterećenja.

Grad Zagreb, sa stopom prireza poreza od 18%, imao bi gotovo dvostruki učinak. Na vrhu brda nalazi se "krizni porez" kao "meko tlo" koje vlada obećava ukloniti nakon što "kriza" prođe.

5.7. Prosječna porezna stopa

Koliki dio zarade radnik odlazi vladi i koliko mu preostaje raspolagati?

Spomenuli smo da je minimalna bruto plaća bila 2.814 kuna, što je ekvivalent bruto-G plaće od 3.298 kuna. Čak i s ovom minimalnom plaćom, ATR je relativno visok, 34% za A (bez ovisnih članova obitelji) i oko 2 postotna boda manje za B (s dvoje djece). Ubrzo nakon što počinju stupiti na snagu ove minimalne plaće, PDV, prirez i "krizni porez", koji na bruto-plaću od oko 7.000 kuna već donose ATR od 40%. Polovina prihoda odlazi vladi s bruto-G plaćom od 20.600 HRK za A, ili s bruto-G plaćom od 28.900 HRK za B.

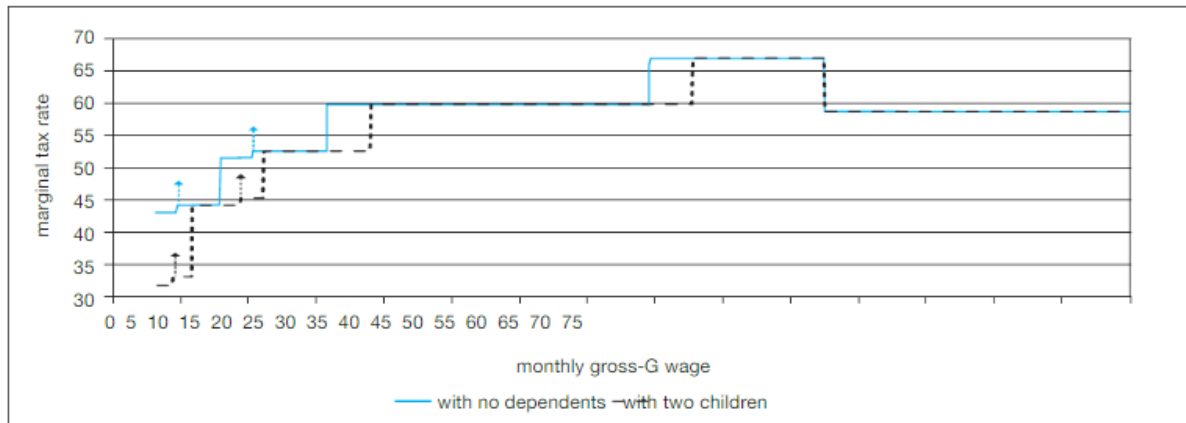
Nakon toga, prosječna stopa poreza raste i dalje malo sporije, a za visoke prihode kreće se prema 58% za A, a 56,6% za B.

SSC su proporcionalni porezi, ali ipak primjećujemo da je oporezivanje rada progresivno - prosječna porezna stopa raste s dohotkom. Ova progresivnost postiže se kroz PIT i prirez. ATR raste značajno do bruto plaće od 52.500 HRK, gdje iznos doprinosa iz plaća više ne raste. Unatoč tome, ATR ne opada, već samo stagnira - za visoke plaće porezno opterećenje ne postaje regresivno, već približno proporcionalno.

5.8. Granična porezna stopa

U ovoj detaljnoj analizi poreznog opterećenja osvrćemo se i na graničnu poreznu stopu (MTR). Prikazuje postotak dodatno zarađene kune „pojedene“ porezima i doprinosima, a prikazan je za širok raspon prihoda u Dijagramu 4.

Dijagram 4. Granična porezna stopa kao funkcija bruto-plaće (u tisućama kuna)

Izvor: <https://www.hgk.hr/u-sijecnju-je-nastavljen-dinamican-rast-placa>

Nakon isplate doprinosa iz plaće od 563 HRK, prihod (INC) zaposlenika s minimalnom – bruto plaćom iznosi 2.251 HRK. Ako osobni doplatak iznosi 1.800 HRK, kao u slučaju A, to znači da je osnovica PDV-a 451 HRK, a A plaća PIT po stopi od 15%.

S druge strane, B s minimalnom plaćom ne plaća PIT jer mu je osnovica nula HRK. To smo objasnili kako bismo bolje razumjeli što se nalazi na lijevoj strani grafikona 4. A, s minimalnom plaćom, već ima MTR od 43%, od čega obvezni doprinosi čine 32, a porez i prirez 11 posto boda. B, s minimalnom plaćom, ima MTR od 32%, što se u potpunosti sastoji od obveznih doprinosa.

Uz bruto-platu od 4.745 HRK, prihod nakon PDV-a i prireza, odnosno neto plaće (NW) od A iznosi 3.001 HRK, pa A mora platiti 60 kriznih poreza nakon čega mu ostaje neto prihod od plaća (NIW) 2.941 HRK. Da je zaradio samo 5 kuna manje bruto-plaće, neto plaća (NW) bila bi 2.999 HRK i A ne bi morao plaćati „krizni porez“ i njegov neto prihod od plaće (NIW) bio bi 2.999 HRK, što je 58 HRK više nego s bruto-plaćom od 4.745 HRK.

Linije koje prikazuju MTR nalik su stepenicama: skok na sljedeći korak dolazi ili iz promjene stope „kriznog poreza“ (male stepenice: stopa od 0, 2 ili 4%) ili kao rezultat prijenosa Podloga za PIT na višu kategoriju (velike stepenice: stope 15, 25, 35 i 45% 4).

Za veliki interval prihoda MTR je oko 60%. Što to zapravo znači? Ako A ima bruto-plaću od 20.000 HRK, a poslodavac, zbog povećane produktivnosti, odluči mu povećati plaću u iznosu od 1.000 HRK (spreman je platiti toliko više novca, jer vrijednost zaposlenika A ima povećan), s postojećim MTR-om pri tom dohotku od 60%, A bi imao veći porezni račun za 600 HRK, a neto plata za samo 400 HRK. Za bruto-plaću od A između 39.650 i 52.450 HRK, MTR se uspinje na 67%, što znači da od tih 1.000 kn, zaposleniku ostaje samo 330, a 670 ide vladi.

Na kraju moramo objasniti značenje posljednjeg koraka koji nas, za razliku od onog prije, svodi za 8 postotnih bodova. Razlog smo već spomenuli: s bruto-G plaćom od 52.500 HRK, doprinosi iz plaće više ne rastu - njihov doprinos MTR-u pada na nulu. Međutim, kao što smo vidjeli na grafikonu 2, u tom trenutku PIT i prirez „preuzimaju“, budući da se njihov doprinos graničnoj poreznoj stopi naglo povećava i dijelom nadoknađuje pad MTR-a.

5.9. Usporedba sa zemljama OECD-a

OECD redovito prati kretanja poreznog klina u svojim članovima i objavljuje rezultate u „oporezivanju plaća“ (OECD, 2008). Metodologija koja se ovdje koristi ista je kao što smo opisali u ovoj analizi, pa lako možemo usporediti rezultate za Hrvatsku s onima u zemljama OECD-a s obzirom na bračni status i broj djece) i plaće u intervalu od 50% do 250% prosječne plaće. Dakle, u ovim usporedbama naglasak je na zaposlenima s umjerenim primanjima, a ne na vrlo visokim prihodima, kao što je slučaj u KPMG studiji, o čemu ćemo se pozabaviti nešto kasnije.

Pokazat ćemo pokazatelje poreznog klina za OECD i usporediti rezultate iz različitih zemalja s Hrvatskom. Porezni klin izračunava se za pojedinca bez djece (A) koji radi u široko definiranom proizvodnom sektoru i ostvaruje prosječnu bruto plaću. Izračunali smo prosječnu plaću proizvodnog radnika u Hrvatskoj u skladu s OECD metodologijom, kao ponderirani prosjek prosječnih plaća u sektorima C do K, prema Nacionalnoj klasifikaciji gospodarskih djelatnosti, gdje je ukupan broj zaposlenih u pojedinim sektorima služila je kao težina.

Koristili smo podatke o prosječnim bruto plaćama po sektorima za razdoblje od siječnja do srpnja 2009., a za ponderiranje izračunali smo prosječni broj zaposlenih po sektoru u istom razdoblju (DZS 2009). Tako smo ostvarili prosječnu bruto plaću od 7.260 kuna, što je oko 470 kuna manje od prosječne bruto plaće za sve sektore (7.728 kuna).

6. ZAKLJUČAK

Kontinuirano mjerenje troškova rada je proces koji pruža neophodne informacije za donošenje odluka na području kadrova. Proizvodna poduzeća imaju složeniji postupak evidentiranja troškova rada od uslužnih poduzeća jer moraju dodijeliti neizravne troškove proizvodne radne snage (opći troškovi proizvodnje) različitim nositeljima troškova. Uslužna poduzeća imaju samo troškove neproizvodne radne snage koji su priznati kao trošak u razdoblju u kojem su nastali. Najveći troškovi rada su u stručnom, znanstvenom i tehničkom sektoru te u području informacija i komunikacija. Sati odrađeni u mjesecu su ulaz u proces izračuna troškova rada. Obračun troškova rada određuje visinu poreza na dohodak, prireza, doprinosa na plaću, doprinosa na plaću i neto plaće za svakog zaposlenog. Poslodavac je dužan zaposleniku osigurati obračunsku plaću koja sadrži elemente propisane zakonom.

IZJAVA

Izjava o akademskoj čestitosti

Ime i prezime studenta: Dubravka Samaržija

Matični broj studenta: 1-221/18

Naslov rada: Troškovi radne snage

Svojim potpisom jamčim:

- Da sam jedini/a autor/ica ovog rada.
- Da su svi korišteni izvori, kako objavljeni, tako i neobjavljeni, adekvatno citirani i parafrazirani te popisani u bibliografiji na kraju rada.
- Da ovaj rad ne sadrži dijelove radova predanih na Veleučilište Baltazar Zaprešić ili drugim obrazovnim ustanovama.
- Da je elektronička verzija rada identična onoj tiskanoj te da je to verzija rada koju je odobrio nastavnik.

Potpis studenta

POPIS LITRATURE

KNJIGE I ČLANCI

1. Gulin, D., Janković, S., Dražić Lutilsky, I., Perčević, H., Peršić, M., Vasiček, V. (2011)
2. Gulin, D., Spajić, F., Spremić, I., Tadijančević, S., Vasiček, V., Žager, K., Žager, L. (2006) Računovodstvo, Sveučilišna tiskara d.o.o., Zagreb
3. Miko, L., Kukec, S. (2008) Računovodstvo, TIVA Tiskara Varaždin, Varaždin
4. Popijač, Đ. (2009) Zašto nije uvijek dobro biti svjetski prvak!?, Eukonomist, (9)
5. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o zaposlenima, Narodne novine, broj 73/2017
6. Upravljačko računovodstvo, Sveučilišna tiskara d.o.o., Zagreb
7. Zakon o doprinosima, Narodne novine, broj 84/08, 115/16
8. Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Narodne novine, broj 127/17
9. Zakon o porezu na dohodak, Narodne novine, broj 115/16
10. Zakon o radu, Narodne novine, broj 127/17

INTERNETSKI IZVORI

1. Babić, A. (2009) Porezno opterećenje rada treba smanjiti na 30%. Dostupno na: <http://www.seebiz.eu/hr/makroekonomija/hrvatska/ante-ba-bic-porezno-opterecenje-rada-treba-smanjiti-na-30-%25,54386.html> (15.9.2019.)
2. Ec.europa.eu (2019) Hourlylabourcosts. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Hourly_labour_costs (15.9.2019.)
3. Ec.europa.eu (2019) Wagesandlabourcosts. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Wages_and_labour_costs (15.9.2019.)

4. Grižinić M. (2016.) Obračun i analiza proizvodnih troškova društva Cimosd.o.o Buzet. Dostupno na: [https:// grzinic_melisa_unipu_2016_zavrs_sveuc.pdf](https://grzinic_melisa_unipu_2016_zavrs_sveuc.pdf) (15.9.2019.)
5. Zuber, M. (2017) Drugi dohodak: Nova pravila oporezivanja honorara pogađaju gotovo 400 tisuća osoba. Dostupno na: <https://lider.media/znanja/drugi-dohodaknova-pravila-oporezivanja-honorara-pogadaju-gotovo-400-tisuca-osoba/> (15.9.2019.)

POPIS SLIKA, TABLICA I GRAFIKONA

Slika 1. Računovodstveno obuhvaćanje i praćenje troškova rada.....	17
Grafikon 1. Plaće u proizvodnji u Hrvatskoj.....	23
Tablica 1. Struktura plaće.....	20
Tablica 2. Važeće stope doprinosa iz plaće, poreza, prireza i doprinosa na plaću	21
Tablica 3. Koeficijenti za izračun osobnog odbitka	22
Dijagram 1. Komponente troškova rada.....	8
Dijagram 2. Procijenjeni troškovi rada po satu, 2018	9
Dijagram 3. Srednja bruto zarada po satu, svi zaposlenici.....	11
Dijagram 4. Granična porezna stopa kao funkcija bruto-plaće (u tisućama kuna)	32

Obrazac za pohranu završnih radova

1.	Ime i prezime studenta	Dubravka Samaržija
2.	Naslov na hrvatskome jeziku	Troškovi radne snage
3.	Naslov na engleskome jeziku	Cost of workforce
4.	Mentor	Zlatko Rešetar, univ.spec.oec., v.pred.
5.	Predsjednik Povjerenstva	dr. sc. Dragutin Funda, prof.v.š.
6.	Član Povjerenstva	Miroslav Gregurek, prof.v.š.
7.	Kolegij	Ekonomika troškova
8.	Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj	Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić (Katedra za ekonomiju, menadžment i marketing)
9.	Datum, mjesto i država obrane	15. studenog 2019., Zaprešić, Hrvatska
10.	Sažetak na hrvatskome jeziku (od 150 do 300 riječi)	S gledišta računovodstvenih evidencija troškova rada poduzeća svrstavamo ih u dvije skupine: proizvodna i uslužna poduzeća. Troškovi rada obuhvaćaju naknade zaposlenika (uključujući plaće u novcu i naravi, doprinose socijalnog osiguranja poslodavaca), troškove stručnog osposobljavanja i druge izdatke (poput troškova zapošljavanja, troškova radne odjeće i poreza na rad koji se smatraju troškovima rada umanjenim za bilo koji iznos primljene subvencije). Bruto zarada obuhvaća novčanu naknadu koju isplaćuje izravno poslodavac, prije odbitka poreza i doprinosa za socijalno osiguranje koji plaćaju plaće i zadržavaju ih poslodavci. Neto zarada se izvodi iz bruto

		<p>zarade i predstavlja dio naknade koju zaposlenici zapravo mogu zadržati trošiti ili uštediti. U usporedbi s bruto primanjima, neto plaća ne uključuje doprinose za socijalno osiguranje i poreze, ali uključuje obiteljske dodatke. Troškovi rada važan su aspekt ukupnih troškova poslovanja svih poduzeća. Obračun troškova rada, tj. obračun plaća, povezan je s ugovornim odnosom radnika i poduzeća, a razlika između troškova poslodavca i iznosa koji radnik prima kao svoju neto plaću ovisi o zakonodavstvu svake države. Mjerenje i način evidentiranja troškova rada ovisi, s jedne strane, o zakonskim obvezama poduzeća u vezi s financijskim izvještavanjem, a s druge strane, o internim potrebama poduzeća u vezi s izvještavanjem o troškovima.</p>
11.	<p>Sažetak na engleskome jeziku (od 150 do 300 riječi)</p>	<p>From the point of view of accounting records of labor costs of enterprises, we classify them into two groups: production and service companies. Labor costs include employee benefits (including salaries in cash and in kind, employers' social security contributions), vocational training costs and other expenses (such as employment costs, workwear costs and labor taxes considered labor costs less any amount of subsidy received) . Gross earnings include cash payable directly by the employer, before deducting taxes and social security contributions paid and retained by employers. Net earnings are derived from gross earnings and are part of the compensation that employees can actually keep spending or saving. Compared to gross income, net salary does not include social security contributions and taxes, but includes family allowances. Labor costs are an important aspect of the overall operating costs of all businesses. The calculation of labor costs, ie the calculation of wages, is related to the contractual relationship between workers and enterprises, and the difference between the costs of the employer and the amount received by the worker as his net salary depends on the</p>

		legislation of each state. The measurement and method of recording labor costs depends, on the one hand, on the statutory obligations of the enterprise in relation to financial reporting, and on the other hand, on the internal needs of the enterprise in relation to cost reporting.
12.	Ključne riječi na hrvatskome jeziku (od tri do pet)	Troškovi rada, bruto plaća, neto plaća, računovodstvene evidencije, izvještavanje o troškovima
13.	Ključne riječi na engleskom jeziku i (od tri do pet)	Labor cost, gross salary, net salary, accounting records, cost reporting
14.	Naziv studija / usmjerenje	Poslovna ekonomija i financije
15.	Stupanj studija	Preddiplomski stručni studij
16.	Vrsta rada	Stručni završni rad
17.	Akademski /stručni naziv	Poslovanje i upravljanje
18.	Sadržaj mog rada dostupan je (označite):	a) u svim repozitorijima u cijelosti b) samo u repozitoriju Veleučilišne knjižnice c) nije dostupan
19.	Ako rad nije dostupan – obrazložite zašto?!	

Napomena:

Ovaj se obrazac ispunjava računalno, a zatim se pohranjuje na CD-u uz završni rad!

Dva ispisana primjerka obrasca student donosi u referadu na ovjeru.

Jedan primjerak ovjerenog obrasca referada dostavlja u knjižnicu.

Mjesto i datum:

Student:

*Izrazi s rodnim značenjem odnose se jednako i na ženski i na muški rod.

OSOBNJE INFORMACIJE

Samaržija Dubravka

 Filipa Vukasovica 1a, 2, 53270 Senj (Hrvatska)

 991631998

 dubravka.samarzija98@gmail.com

Spol Žensko | Datum rođenja 16. ožujka 1998. | Državljanstvo hrvatsko

RADNO MJESTO NA KOJE SE
PRIJAVLJUJETE

Recepcionar/recepcionarka

RADNO ISKUSTVO

15/06/2014–01/09/2018

Blagajnik/blagajnica

BIPA, ZAGREB (HRVATSKA)

10/04/2018–15/04/2018

Pomoćnik/pomoćnica za promociju i obavješćivanje

Auto show, zagreb (Hrvatska)

04/11/2019–08/11/2019

Blagajnik/blagajnica

Orbico, Zagreb (Hrvatska)

Rad na blagajni, rasprodaja igračaka.

10/11/2019–17/11/2019

Blagajnik/blagajnica

V.b.z., Zagreb (Hrvatska)

Rad na blagajni, Interliber.

OBRAZOVANJE I
OSPOSOBLJAVANJE

01/09/2012–01/09/2016

Industrijski dizajner

Škola za primjenjenu umjetnost, Rijeka (Hrvatska)

01/10/2016–01/09/2019

Prvostupnik ekonomije i financija

Veleučilište Baltazar Zaprešić, Zaprešić (Hrvatska)

OSOBNJE VJEŠTINE

Materinski jezik

hrvatski

Strani jezici

engleski

RAZUMIJEVANJE		GOVOR		PISANJE
Slušanje	Čitanje	Govorna interakcija	Govorna produkcija	
A1	A1	A1	A1	A1

Stupnjevi: A1 i A2: Početnik - B1 i B2: Samostalni korisnik - C1 i C2: Iskusni korisnik
Zajednički europski referentni okvir za jezike